

มาตรการป้องกันและระงับอัคคีภัย

การเกิดอัคคีภัยในโรงงานอุตสาหกรรมได้สร้างผลกระทบและความเสียหายต่อผู้ประกอบการมากมาย เช่น การสูญเสียทรัพย์สินจากการลงทุนในธุรกิจที่ต้องหยุดประกอบกิจการ อีกทั้งยังอาจส่งผลให้เกิดอันตรายแก่พนักงาน ได้รับการบาดเจ็บ ขาดรายได้จากการหยุดงาน หรืออาจทำให้สูญเสียชีวิต เพื่อให้ชีวิตและทรัพย์สินในโรงงานมีความปลอดภัยจากเหตุอัคคีภัย ผู้ประกอบกิจการควรมีการกำหนดมาตรการป้องกันและระงับอัคคีภัย ดังนี้

๑. จัดให้มีระบบป้องกันและระงับอัคคีภัย ทั้งด้านการจัดให้มีอุปกรณ์ดับเพลิง การจัดเก็บสารเคมี การติดตั้งระบบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ การจัดเส้นทางหนีไฟ รวมทั้งการก่อสร้างอาคารด้วยวัสดุที่มีอัตราการทนไฟตามที่กฎหมายกำหนด
๒. จัดให้มีแผนป้องกันและระงับอัคคีภัย ทั้งด้านการตรวจตรา การอบรม การรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย การดับเพลิง การอพยพหนีไฟ การบรรเทาทุกข์ และการปฏิรูปพื้นที่หลังเกิดเหตุอัคคีภัย
๓. จัดให้มีช่องทางหรือเส้นทางหนีไฟสู่ทางออกภายนอกตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด
๔. สำหรับบริเวณที่มีเครื่องจักรติดตั้งอยู่ หรือมีกองวัสดุสิ่งของ หรือผนัง หรือสิ่งอื่นนั้น ต้องจัดให้มีช่องทางหรือเส้นทางหนีไฟสู่ภายนอก ให้มีความกว้างตามมาตรฐานกฎหมายกำหนด
๕. จัดให้มีทางออกทุกอาคารอย่างน้อย ๒ ทาง ที่สามารถอพยพบุคลากรทั้งหมดออกจากบริเวณที่ทำงาน โดยสามารถออกสู่ทางออกสุดท้ายได้ภายในเวลาไม่เกิน ๕ นาที อย่างปลอดภัย
๖. ทางออกสุดท้ายควรเป็นเส้นทางที่ไปสู่บริเวณที่ปลอดภัย เช่น สนาม หรือถนน เป็นต้น
๗. ประตูที่ใช้ในเส้นทางหนีไฟ ต้องไม่มีสิ่งกีดขวาง และเป็นประตูที่เปิดออกภายนอกอาคารไม่มีการปิดล็อก โดยประตูห้องที่ใช้เป็นเส้นทางหนีไฟ ต้องเป็นประตูชนิดที่เปิดเข้า-ออกได้ง่าย
๘. จัดให้มีเส้นทางหนีไฟไปสู่สถานที่ที่ปลอดภัย โดยไม่เป็นจุดที่มีบุคลากรทำงานในแต่ละฝ่าย
๙. จัดให้มีอุปกรณ์ดับเพลิงแบบมือถือที่สามารถดับเพลิงชนิด เอ บี ซี และดี โดยติดตั้งในจุดที่เห็นได้ชัดเจน สามารถหยิบใช้งานได้สะดวกโดยไม่มีสิ่งกีดขวาง
๑๐. จัดให้มีการตรวจสอบสภาพของอุปกรณ์ดับเพลิงแบบมือถือ มีการซ่อมบำรุง และตรวจตราให้มีสารเคมีที่ใช้ในการดับเพลิงตามปริมาตรที่กำหนดตามชนิดของอุปกรณ์ดับเพลิงแบบมือถือ อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง
๑๑. จัดเตรียมน้ำสำรองไว้ใช้ในการดับเพลิงตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด
๑๒. ข้อต่อสายส่งดับเพลิงเข้าอาคาร และภายในอาคารต้องเป็นแบบเดียวกัน หรือขนาดเท่ากันกับที่ใช้ในหน่วยดับเพลิงของราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๑๓. สายส่งน้ำดับเพลิงต้องมีความยาวหรือต่อกันได้ความยาวที่เพียงพอจะควบคุมบริเวณที่เกิดเพลิงได้
๑๔. จัดให้มีการตรวจสอบการติดตั้งการดูแลรักษาอุปกรณ์ดับเพลิงให้อยู่ในสภาพที่ดีอยู่เสมอ อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง หรือตามระยะเวลาที่ผู้ผลิตอุปกรณ์นั้นกำหนด
๑๕. จัดให้มีบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้น จากหน่วยงานที่ได้รับการรับรองจากกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
๑๖. จัดให้มีทีมระงับเหตุเพลิงไหม้และผจญเพลิง ที่ทำหน้าที่ดับเพลิงโดยเฉพาะอยู่ตลอดเวลาที่มามีการทำงาน

๑๗. จัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ใช้ในการดับเพลิง และการฝึกซ้อมดับเพลิง โดยเฉพาะ เช่น เสื้อผ้า รองเท้า ถุงมือ หมวก หน้ากากป้องกันความร้อนหรือควันพิษ เป็นต้น เพื่อให้บุคลากรหรือทีมระงับเหตุเพลิงไหม้และผจญเพลิง ใช้ในการดับเพลิง
๑๘. ป้องกันอัคคีภัยที่เกิดจากการแผ่รังสี การนำหรือการพาความร้อนจากแหล่งกำเนิดความร้อนสูง ไปสู่วัสดุที่ติดไฟง่าย เช่น ติดตั้งฉนวนหุ้มปิดกัน
๑๙. ป้องกันอัคคีภัยจากการทำงานที่เกิดจากการเสียดสี เสียดทานของเครื่องมือที่ก่อให้เกิดประกายไฟหรือความร้อนสูงที่อาจทำให้เกิดการลุกไหม้ เช่น การซ่อมบำรุง หรือหยุดพักการใช้งาน
๒๐. มีการจัดเก็บและแยกวัตถุไวไฟ หรือวัตถุระเบิด รวมถึงวัตถุที่เมื่ออยู่ร่วมกันแล้วจะเกิดปฏิกิริยา หรือการสะสมทำให้กลายเป็นวัตถุไวไฟ หรือวัตถุระเบิดไม่ให้ปะปนกัน และเก็บในห้องที่มีผนังทนไฟ และประตูทนไฟที่ปิดได้เอง และปิดกุญแจทุกครั้งเมื่อไม่มีการปฏิบัติงานในห้องนั้นแล้ว
๒๑. วัตถุที่ไวต่อการเกิดปฏิกิริยาแล้วเกิดลุกไหม้ได้นั้น ต้องแยกเก็บไว้ต่างหาก โดยอยู่ห่างจาก อาคารและวัตถุติดไฟในระยะที่ปลอดภัย
๒๒. ควบคุมมิให้เกิดการรั่วไหลหรือการระเหยของวัตถุไวไฟ หรือวัตถุระเบิดที่จะเป็นสาเหตุให้เกิดการติดไฟ
๒๓. ควรจัดทำป้าย “ห้ามสูบบุหรี่” บริเวณพื้นที่เก็บวัตถุไวไฟ
๒๔. การจัดเก็บวัตถุที่เมื่อรวมกันแล้วจะเกิดการลุกไหม้ ต้องแยกเก็บไม่ให้มีการปะปนกัน
๒๕. ควรจัดให้มีสายล่อฟ้า เพื่อป้องกันอันตรายจากฟ้าผ่า
๒๖. ควรจัดให้มีระบบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ชนิดเปล่งเสียง ให้บุคลากรที่ทำงานอยู่ภายในอาคารได้ยินทั่วถึง
๒๗. ควรมีการทดสอบประสิทธิภาพในการทำงานของระบบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง
๒๘. จัดให้มีบุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัย และมีผู้อำนวยการป้องกันและระงับอัคคีภัย เป็นผู้อำนวยการในการดำเนินงานทั้งระบบเป็นประจำอยู่ตลอดเวลา
๒๙. จัดให้บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัย ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัย การใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการดับเพลิง การปฐมพยาบาล และการช่วยเหลือกรณีฉุกเฉิน
๓๐. จัดให้มีการฝึกซ้อมดับเพลิงและฝึกซ้อมอพยพหนีไฟให้บุคลากรออกจากอาคารไปตามเส้นทาง หนีไฟอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรการป้องกันและระงับอัคคีภัย

ทั้งนี้มาตรการดังกล่าวอาจต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับลักษณะการประกอบกิจการรวมถึงลักษณะการนำมาตรการไปใช้ให้เกิดประสิทธิผลกับสถานประกอบการด้วย

กองส่งเสริมเทคโนโลยีความปลอดภัยโรงงาน
กลุ่มป้องกันอัคคีภัย

ผู้จัดทำ
นายวัฒนชัย กลีบรัง
นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ